

31.03.2016

99/07.70.700/2016

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 Valtioneuvosto
Kirjaamo.ym@fi

HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE -KUNTAYHTYMÄN LAUSUNTO VALTAKUNNALLISTEN ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEIDEN UUDISTAMISEN ALUSTAVASTA TYÖ- JA ARVIOINTISUUNNITELMASTA

Ympäristöministeriö pyytää HSL:n lausuntoa 31.3.2016 mennessä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamisen alustavasta työ- ja arviointisuunnitelmasta. Työ- ja arviointisuunnitelmassa kuvataan uudistamisen ja sen ympäristöarvioinnin lähtökohdat, tavoitteet ja valmistelu. Lausunnoilla oleva aineisto on saatavilla osoitteissa <http://www.ym.fi/vat-uudistus>.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistaminen

Ympäristöministeriö on aloittanut valmistelun valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) uudistamiseksi. Tavoitteena on, että valtioneuvosto voisi päättää uudistetuista tavoitteista keväällä 2017. Uudistettavana on valtioneuvoston 30.11.2000 tekemä ja 13.11.2008 osittain tarkistama päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Niiden tehtävänä on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien asioiden huomioon ottaminen alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa kaikkialla maassa. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulee ottaa huomioon ja niitä tulee edistää valtion viranomaisten toiminnassa sekä maakuntien suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vaikutuksia arvioidaan tekemällä ympäristöarviointi ja laatimalla ympäristöselostus siten kuin laissa viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005) edellytetään.

HLJ-suunnitelma

HSL toteaa, että Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma (HLJ) on pitkän aikavälin strateginen suunnitelma, joka kuvaa seudun yhteisen tahtotilan tulevaisuuden liikennejärjestelmästä, sen kehittämisestä ja käytöstä. Suunnitelma päivitetään neljän vuoden välein. Viimeisin Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma HLJ 2015 hyväksyttiin HSL:n hallituksessa

31.03.2016

99/07.70.700/2016

3.3.2015 ja KUUMA-seudun kunnissa touko–kesäkuussa 2015. MAL-suunnitelmat ja vuonna 2014 solmittu Valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen sopimus suurten infrahankkeiden tukemiseksi ja asumisen edistämiseksi muodostavat seudun yhteiset lähtökohdat MAL-sopimukselle 2016-2019. HSL valmistelee syksyn 2016 aikana seuraavan HLJ-suunnitelman puiteohjelman HSL:n hallituksen hyväksyttäväksi. Tavoitteena on yhtenäinen MAL-prosessi.

Helsingin seudun yhteinen maankäyttösuunnitelma MASU 2050, siihen sisältyvä asuntopolitiikka 2025 sekä seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma HLJ 2015 muodostavat yleispiirteisen näkemyksen Helsingin metropolialueen tulevasta yhdyskuntarakenteesta ja liikennejärjestelmästä. Suunnittelun lähtökohdaksi on, että seudulla on vuonna 2050 noin kaksi miljoonaa asukasta ja yli miljoona työpaikkaa. HLJ-suunnitelma on viranomaisien suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (SOVA-laki 200/2005) mukaan ympäristövaikutusten arviointia edellyttävä suunnitelma. HLJ 2015:n arvioinnissa tarkasteltiin lakia laajemmin liikennejärjestelmän vaikutuksia erityisesti maankäytön vaikutusten osalta, sillä arviointi tuki liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelun lisäksi Helsingin seudun maankäyttösuunnitelman ja asuntopolitiikan valmistelua ja viimeistelyä. MAL-suunnitelmien muodostama kokonaisuus tukee yhteiskuntataloudellista tehokkuutta, seudun saavutettavuutta ja yhdyskuntarakenteen eheyttämistä. Suunnitelmat toteuttavat olemassa olevia valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita.

HSL:n toiminta perustuu lakiin pääkaupunkiseudun kuntien jätehuoltoon ja joukkoliikennettä koskevasta yhteistoiminnasta (829/2009). Lain mukaan pääkaupunkiseudun kuntien on hoidettava yhteistoiminnassa kuntien aluetta koskeva liikennejärjestelmän ja joukkoliikenteen suunnittelu. Alueiden kehittämistä koskevan lain mukaan liikennejärjestelmäsuunnittelu on maakuntien liittojen tehtävä Helsingin seutua lukuun ottamatta. HSL:n perussopimuksessa liikennejärjestelmäsuunnittelu on määritelty HSL:n tehtäväksi. HSL on merkittävä toimija valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumisen edistäjänä.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistaminen tukee MAL-suunnittelua

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden työ- ja arviointisuunnitelmassa kuvataan selkeästi uudistamisen ja sen ympäristöarvioinnin lähtökohdat, tavoitteet ja valmistelu. HSL pitää hyvänä, että valmisteluun liittyy ympäristövaikutusten arviointi ja sen osana ympäristöselostuksen laatiminen. Ympäristöarviointi tukee valmistelua, päätöksentekoa ja keskustelua prosessin aikana.

HSL pitää erittäin tärkeänä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamista niiden toimivuuden ja vaikuttavuuden kannalta. Toimintaympäristö muuttuu nopeasti, ja siksi niitä on pidettävä ajan tasalla ja

31.03.2016

99/07.70.700/2016

kehitettävä edelleen. Alueidenkäyttötavoitteiden merkitys kasvaa entisestään, kun hallitusohjelman mukaisesti maakuntakaavojen ja kuntien yhteisten yleiskaavojen vahvistamisessa luovutaan.

Keskeisiä sisältöjä uudistettaviin alueidenkäyttötavoitteisiin

HSL korostaa, että uudistettavien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tulee perustua Helsingin seudulle muodostettuihin MAL-visioon ja -tavoitteisiin sekä HLJ 2015 -strategian linjauksiin:

- Vahvistetaan liikennejärjestelmän rahoituspohjaa
- Nostetaan kestävien kulkutapojen palvelutasoa
- Hyödynnetään informaatio- ja ohjauskeinoja tehokkaasti
- Huolehditaan logistiikan tarpeista sekä tieliikenteen toimivuudesta
- Saavutetaan tulokset tehokkailla toimintatavoilla

Liikennejärjestelmäpäätös, hyväksytty HSL:n hallituksessa 3.3.2015.

https://www.hsl.fi/sites/default/files/uploads/2015-03-03-hlj_2015-raportti.pdf

Seuraavan HLJ:n valmistelu aloitetaan keväällä 2016 asiantuntijatyönä tehtävillä skenaariotarkasteluilla, joiden tarkoituksena on selvittää miten olemassa olevat MAL-suunnitelmat toimisivat toimintaympäristön muuttuessa ja miten suunnittelussa tulisi varautua erilaisiin toimintaympäristön muutoksiin. Myös nämä tarkastelut antavat pohjaa erilaisiin maankäyttöä, asumista ja liikennettä koskeviin tarkasteluihin seudulla.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yhtenä erityistavoitteena on, että Helsingin seudun liikennejärjestelmää tulee kehittää koko seudun kattavan liikennejärjestelmäsuunnitelman avulla siten, että se hillitsee ilmastonmuutosta sekä tukee yhdyskuntarakenteen eheyttämistä ja riittävän asuntotuotannon järjestämistä. HSL korostaa, että HLJ-suunnitelma yhdessä seudullisen maankäyttösuunnitelman kanssa toteuttaa tätä erityistavoitetta. HSL näkee, että alueidenkäyttötavoitteiden Helsingin seutua koskevat yleis- ja erityistavoitteet ovat erittäin tärkeitä seudun kasvun ja kilpailukyvyn kannalta.

HSL on erittäin mielellään tiiviisti mukana valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamisen valmistelutyössä. Helsingin seudun kehityksen, kasvun ja kilpailukyvyn turvaaminen on valtakunnallisesta näkökulmasta tärkeää, ja Helsingin seudun liikenteellä on merkittävä rooli seudun liikennejärjestelmän kehittäjänä, joukkoliikenteen järjestäjänä ja MAL-sopimuksen osapuolena.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

Suvi Rihtniemi
toimitusjohtaja

Sini Puntanen
osaston johtaja

LAUSUNTO

4 (4)

31.03.2016

99/07.70.700/2016

TIEDOKSI

HSL:n kirjaamo
HSL:n hallitus
Tuire Valkonen
Tapani Touru